

A CSONKA KEZŰ EMBER.

Az «Aranyas» szálló szobapinczére sápadtan rohant le az első emeletről. A sarkaiból majdnem kitépte az ajtót, a hogy benyitott az étterembe.

— Stein úr, a hatos számban valami borzasztó történhetett — lihegte akadozva. Az arczáról csorgott a veríték.

Egy percz mulva az összes személyzet, meg az egynéhány korai vendég mind a hatos számú szoba előtt állott. Olyan közönséges, vörösbaránára festett ajtó volt. Épenséggel nem látszott olyan érdekesnek, mint a mennyre bámulták. Mert a nagyobb részük csak az ajtót látta. Azt a vörös szalagot, mely az ajtó alatt kigyózott a küszöbre, csak az elől állók vették észre. Azok pedig a borzalomtól megmerevedve, hangtalanul bámultak a megaludt vértócsára.

Mikor egy óra mulva megjött a hivatalos küldöttség, csupán két rendőr állott az ajtónál. Csak lenn, a szálló előtt lehetett látni egy csoportba verődve kíváncsi, izgatott arczokat, a kik

türelmetlenül lesték, hogy mit fognak megtudni abból, a mi oda bent történt.

— Nyissák fel — szólt oda a rendőröknek egy szikár, őszbecsavarodott úr, ki három társától kísérve feljött a lépcsőn s megállt az ajtó előtt.

Az ajtó feltárult. A szoba közepén éjjeli köntösben, nagy vértócsa közepett egy fekete hajú férfi feküdt. Az arczát nem lehetett jól látni, mert az a padló felé fordítva, csaknem a melle alatt volt.

A négy férfi egy pillanatra megállt. A szikár öreg szólalt meg először:

— Orvos úr, kérjük...

— Az orvosnak szólított előre lépett s ráhajolt a véres testre.

— Tanácsos úr — szólt felállva — ezt az embert meggyilkolták, a kés még a mellében van, a mely bizonyára a szívig hatott.

Erre ismét lehajolt és hanyat fordítá a hullát. Harmincz év körüli férfi volt; merev arczára a rémületnek iszonyú kifejezése volt rá fagyva, a mi borzalmassá tette a különben csinos arcot. A kezei ökölre szorultak s minden arra mutatott, hogy halála küzdelmes lehetett.

A rendőrtanácsos a másik két rendőrtiszttel vizsgálni kezdé a hullát.

— Nos Bunkán, mi a véleménye, kérdé a tanácsos a mellette álló fiatal tiszttől. Ön a

következtetéseivel már bizonyára többet kihámozott magának, mint a mennyit mi látunk, —
tevé hozzá.

A tiszt meghajolt; csak a szeme borújából tört elő valami keserűség a gyengén gúnyolódó hangra.

— Én csak azt látom, hogy ez az ember halott és hogy a halálát az a kés okozta, a melyet bele ütöttek a szívébe. Egyébként pedig a multkori eset óta tartózkodni fogok véleményem nyilvánításától, mielőtt bizonyítékaim lennének, különösen pedig akkor, ha Volbert úr is jelen van.

Az öreg úr ősz bajusza alatt egy gyenge mosoly rándult végig.

— Ejnye Bunkán, nem kell azt mindjárt úgy venni. Aztán meg tulajdonképen a multkori esetnél is önnek volt igaza. Azt hiszem, az megfelelő elégtétel volt önre nézve, a miért mi Volberttel eleinte nagyon fantasztikusnak találtuk a nézetét. Én szeretem, ha a tisztjeim versengenek, mert az ambícióra mutat, de semmi esetre sem akarom, hogy az a személyeskedésig elfajuljon.

De most lássunk hozzá a nyomozáshoz s először is azt állapítsuk meg, merre jött és távozott a gyilkos, miután tudjuk, hogy a szoba belülről volt elzárva.

Nézze csak Volbert, — fordult oda a másik

rendőrtiszthez, — úgy látom, hogy annak az ablaknak fél szárnya csak egyszerűen be van hajtva.

— A gyilkos a szomszéd szobából a falon keresztül jött be, hallatszott egy idő múlva Bunkán hangja, a ki ekkor már négykézláb gyorsan kúszott ide-oda a szoba padlóján.

Valamennyien lehajoltak. A sarokban álló ágy alatt, a vékony mellékfalon jókora nyílás tátongott, a melyen egy ember szépen átbujhatott.

— A szálló tulajdonosa azonnal jöjjön be — kiáltott a tanácsos az ajtó előtt álló rendőrnök. — Ha sikerül megtudnunk, ki tartózkodott az éj folyamán a szomszéd helyiségben, akkor a gyilkos kezünben van.

— Azt a tulajdonos aligha fogja megmondani. A ki ezt a dolgot megcsinálta, annak volt oka rá, hogy észrevétlenül jusson a szomszéd szobába, — válaszolá Bunkán.

— Hohó — kiáltott fel Volbert, mialatt a szék alól, melyen a meggyilkolt ruhái heverték, egy vaskos bőrtárczát vett fel, — itt nem lehet közönséges büntényről szó, ez nagy szenzációt fog kelteni — s ezzel a tárcza tartalmát az asztalra önté. Különböző bankjegyekben nagy halmozatban pénz került az asztalra, azonkívül egynéhány okmány, mely a meggyilkolt személyére vonatkozott. A többi között egy csomó névjegy, melyek mindegyikén ez állott:

J. H. Palmer

Firenze.

Ebben a perczben belépett a szálló tulajdonosa. Izgatott arczán meglátszott, hogy nagyon sokért nem adná, ha ez a dolog nem az ő házában történt volna meg.

— Nézze Stein úr — szólítá meg őt a rendőrtanácsos — nekünk mindenre szükségünk van, a mi volt lakójáról egyáltalán megtudható. Anynyit már tudunk, hogy Palmernak hívták. Mióta tartózkodott ebben a szállodában?

— Igen, kérem, Palmernak nevezte magát s a vendégkönyvbe is így van bevezetve. Úgy tudom, hogy Olaszországból jött ezelőtt három hónappal s azóta állandóan itt tartózkodott. Nagyon elvonultan élt; az étterembe ritkán jött be, akkor is csak, ha nagyon kevesen voltak. Leginkább felhordatta az ebédjét s ha idehaza volt, mindig itt fenn vacsorázott. Egyébként meglehetősen bőkezűen bánt a pénzzel, a mit a szobapinczér és házmester leginkább bizonyíthat. Mindig egyedül járt, csak két ízben láttam egy öreg úr társaságában, a ki mind a kétszer felkisért s hosszabb időt töltött nála. Pontosan fizetett s én látva, hogy nem igen szívesen válaszol, a szükségeseken kívül nem beszéltem vele.

— Nem tudja, ki volt az az öreg úr, a kivel a meggyilkolt két ízben fön járt? — kérdi Volbert.

— Én nem ismerem, de a meggyilkolt a ház-
mesterrel többször küldött levelet az illető ré-
szére, a kivel valószínűleg üzleti összeköttetés-
ben állott.

Akkor bizonyára nyomára fogunk jönni, —
mondá a rendőrtanácsos, de most egyelőre sok-
kal fontosabb, ha megtudjuk, ki bérelte az el-
mult éjszaka a szomszédos helyiséget, mert, a
mint ott az ágy alatti üregből láthatja, a gyil-
kos a fal áttörése után a szomszéd szobából ju-
tott ide s kétségkívül álmában lepte meg Pal-
mert.

A szállodás arcán nagy megdöbbenés látszott
s egy darabig hangtalanul bámult az öregre.

— Egész érthetetlen előttem a dolog, — mondá
azután. Az 5-ös és 7-es szám, ennek a szobá-
nak szomszéd helyiségei, éppen a meggyilkolt
kivánsága folytán soha senkinek sem lett ki-
adva, mióta ő itt tartózkodott s minthogy azo-
kat, bár nem használta, állandóan fizette, a
szobák folyton zárva állottak.

Bunkán, a ki a fenti beszélgetés közben az
ágy alatti nyíláson a szomszéd szobába átbujt s
most ugyanazon az úton visszatért, a tulajdonos
hoz fordult.

— Legyen szives felhozatni a vendégkönyvet.
Remélem, hogy minden utas nevét tartalmazza,
a kik itt átvonultak.

— Igen uram, erre személyesen ügyelek fel.

Bunkán egy összegyűrt papircsomót vett elő.

— Ezt ott a szekrény mellett, az ágy sarkánál találtam — mondá — s a papirdarabkákat térdén kisimítani igyekezett. Futólag már megnéztem s meggyőződésemmel, hogy ez a kulcsa a rejtélynek. Most csak a lakatot kell megkeresni hozzá, hogy az egész világos legyen.

— Ez itt egy közönséges boríték — szólt, a mint felmutatá a papirt. A Palmer nevére van czimezve. Se bélyeg, se bélyegző nincsen rajta, tehát vagy hordár hozta a részére, vagy a mi valószínűbbnek látszik, egyszer csak az asztalán találta. A ki ezt írta, az két szóval is nagyon sokat tudhatott mondani. Nézzék! és egy közönséges levélpapirt tett az asztalra. Erőtéljes vonásokkal olasz nyelven két szó állott rajta:

«Emlékezzél Anikóra!»

Semmi egyéb.

— No én legalább is azt hittem, hogy a gyilkos arczképét fogja kihámozni azokból a papirosokból, jegyzé meg Volbert s kicsinylőleg tekintett végig a Bunkán leletén. — Egyáltalán nem látom be, hogy micsoda fontosságot tulajdonít ön annak a két szónak, mert hogyha azt akarja kihozni belőle, hogy Palmer boszúnak esett áldozatul, arra ugyan ez a halom bankjegy, melyet a gyilkos meg sem érintett, sokkal kézzelfoghatóbb bizonyíték.

Bunkán hangján némi sértődöttség volt érezhető, midőn válaszolt.

— Távol legyen tőlem, mintha én azt akarnám, hogy Volbert úr ebből valamit is belásson. Én beérem azzal, hogy — megtaláltam s ennek révén bizonyosan tudom, hogy a gyilkos előre figyelmeztette áldozatát, hogy meg kell halnia. És ha ön mosolyog is, már most is mondhatok annyit, hogy a gyilkos egy magas termetű, nagy testi erejű, szőke bajszú olasz munkás ember volt, a kinek bal kezén mutató- és középujja hiányzik.

Ezzel a szolga felé fordult, ki a vendégkönyvvel a szobába lépett.

Aztán sietve lapozni kezdett benne.

— Lehetetlen, hogy tévedjék, — mormolá maga elé.

— Nemde, e számok a függélyes rovatban a szobát jelzik?

— Igen, azon szobának a számát, melyet a név tulajdonosa igénybe vett — válaszolt a szálodás.

— És ennek az emeletnek a sorszámai?

— Egytől-tizig.

Bunkán ujjaival sietve szántott végig a sorokon, mialatt halkán különböző neveket olvasott. Látszott rajta, hogy egyik név se nyeri meg a tetszését s a végére érve boszúsan csapta be a könyvet; az arczán elégedetlenség tükröződött.

— Egyébként, akármilyen nevet is beirhatott, fordított kézírással — mondá, mintegy önmagát megnyugtatta.

Aztán a rendőrtanácsoshoz fordult.

— Ha jelenlétemre nincs feltétlen szüksége, engedelmével eltávozom. Én azt hiszem, hogy megtaláltam a fonalat és sürgősen kell intézkednem, hogy az el ne szakadjon.

— El nem titkolhatom Bunkán, hogy csodálkozom merész állításain, de multkori esetnél megmutatta, hogy a logikájában van bizonyos rendszer. Én bizom önben. A viszontlátásra!

Bunkán meghajolt és sietve hagyta el a szállót.

Mikor az ajtó becsukódott mögötte a rendőrtanácsos megszólalt.

— Fene egy gyerek ez a Bunkán. Lássa Volbert, tulajdonképen a szemébe akartam kaczagni, a mikor a gyilkos személyleírását elmondta s a manó tudja, úgy érzem, hogy a végén mégis neki lesz igaza.

Volbert kétkedő mosolylyal hallgatott.

— Úgy látszik ön más véleményen van, Volbert. De hát annál jobb. Két föltevés közelebb jár az igazsághoz, mint egy. S minthogy itt már nincs több megtudni való, mi is távozhatunk.

— Elvihetik a halottasházba — kiáltá oda az egyik rendőrnek s miután a jegyzőkönyvet lezárták, távozták.

Két nappal ezen események után Volbert sugárzó arczczal nyitott be a rendőrtanácsos irodájába.

— Az «Aranyzas» szállóban történt gyilkosság tettesét tegnap letartóztattam, — jelenté látszólag egykedvűen, bár nagyfokú örömét sehogys sem tudta elpalástolni.

— Ah, mit nem mond — kiáltott fel izgatottan a rendőrtanácsos, majd nyugodtabban hozzátevé.

— Foglaljon helyet. Elfogad egy szivart? Nagyon érdekelne, ha elejéről mondaná el, miképen jutott a helyes nyomra.

— Nagyon megtisztel tanács úr — szólt Volbert, miután letelepedett az egyik zsölle székbe.

Aztán azzal a lassú megelegettséggel, mint a ki tudja, hogy minden mozdulatára figyelnek, bevágta a szivarját, meggyújtotta s jóizűen füstölve beszélni kezdett.

— Hogy a Bunkán lehetetlen következtetéseiből egy szót sem hittem, annak mindjárt a helyszinén adtam kifejezést. Én a dolgot a természetes végén fogtam meg s nem láttam többet, mint a mennyi épenséggel látható volt. A szállodás világosan megmondta, hogy a meggyilkolt Palmert csak egy emberrel látta néha érintkezni, én hát első sorban ezt az embert kerestem.

A házmester, a kit Bunkán nagy elbizako-

dottságában ki sem kérdezett, azonnal megnevezte az illetőt, minthogy néhányszor levelet vitt a számára. Azt az urat Schreiber Jánosnak hívják s tulajdonosa a b... utcai aczélöntőnek. Egy félnapig mentem utána mindenütt, a míg egy kávéházban melléje kerülhettem. A kezembe vettem egy napilapot, a melyben részletesen meg volt írva az «Aranyas» szállóbeli gyilkosság s megszólítva őt, közönyös hangon rátereltem a beszédet erre a legújabb szenzációra. Egészen közlékeny lett s elmondta, hogy nagy szomorúsággal tölti el Palmer szerencsétlen sorsa, annál is inkább, mert személyesen ismerte. Ő — mint mondá — jó barátja volt a meggyilkolt atyjának, kivel fiatal éveit együtt tölté a genfi műegyetemen s az ifjú Palmer ennek a révén többször meg is látogatta, mióta e városban időzött. Egyebet nem tudtam kivenni tőle, bár szerfelett érdekelt mi czélból időzött Palmer oly hosszú ideig egy helyen, ha csupán, mint Schreiber megjegyzé, időtöltésből utazgatott. A mit azonban ő elhallgatott, egyik nőcselédjétől könnyü szerrel megtudtam.

Schreibernek van egy gyönyörű szép felnőtt leánya s ez volt a mágnes, mely Palmert bolyongásában megállította, s a mely miatt, mint már teljesen bizonyos, meg kellett halnia. Ugyanis a leány félig-meddig jegyese volt az aczélöntő mostani vezetőjének, Sajó mérnöknek s közte és Palmer közt, mint Schreiber neje és

leánya sirva beismerték, eleinte bizonyos feszült viszony s később, midőn Palmer mind sűrűbben kereste a leány társaságát, nagymérvű személyes gyűlölség keletkezett, úgy annyira, hogy egy és ugyanazon időben soha sem fordultak meg Schreiber házánál. Végül aztán, mint azt a cselédség is bizonyítja, kenyértörésre került közöttük a dolog. Palmer lefelé jött a lépcsőn a mikor a házba igyekvő Sajó mérnökkel találkozott. Valószínűleg szándékosan neki mentek egymásnak, mely alkalommal az izmosabb Palmer heves szóváltás közben ellökte a mérnököt, úgy, hogy ez a falnak esett. Ennek a jelenetnek több tanúja volt, valamint azt is többen hallották, hogy a mérnök ezek után fenyegető hangon ezt mondta Palmernek:

«Helyes, uram! Holnaptól kezdve csak egyikünk fog járni ezen a lépcsőn!»

— Elvárom — válaszolá Palmer s ekkor mind a ketten külön-külön elhagyták a lépcsőházat.

Megvallom, mikor ennyire jutottam, egy pillanatra eszembe jutott a Bunkán fantazmagóriája, a ki talán még most is az ő vágott kezű emberében keresi a gyilkost s szinte gúnyolni kezdtem magamat, hogy titokban egy perczig is némi szorongást érezhettem, hogy hátha mégis igaza lesz Bunkánnak. Mert hát most, hogy megtaláltam az embert, a kinek tagadhatatlanul

nagy oka volt Palmert félre állítani az útból, egyszerre világos lett előttem minden.

Bele ültem egy bérkocsiba s egyenesen Sajó mérnök lakására hajtottam.

A mikor beléptem, a pamlagon feküdt és cigarettázott. A hogy megpillantott és felismert, egyszerre elsápadt. Hirtelen felállt; az arczán jól láttam a megdöbbenést s az elmúlt napok izgalmaikat. Úgy nézett ki, mintha öt napja nem aludt volna.

A módszeremhez folyamodtam.

— Tudja-e, hogy Palmer holttestét megtalálták — dörögtem feléje.

Egy szó nem sok, de annyit se tudott mondani. Hanem a remület és a kín, mely egész valóján meglátszott, eleget mondott.

— Ah, ön egészen ki van kelve magából. A törvény nevében...

— Megálljon uram, az isten szerelmére, hiszen itten örületes félreértésnek kell lenni, kiáltott fel kinosan. Palmer titokzatos halála, a hogy erről értesültem, rettenetesen lesujtott s tudtam, hogy a gyanu...

— Valóban?! — vettem gúnyolódóra a dolgot, hát a gyilkosság éjszakáját hol töltötte, ha szabad tudnom.

— Úristen, megörülök, hisz én azt meg nem mondhatom, — sóhajtott elhalóan s két kezével a fejéhez kapott. Arczán hirtelen erős vö-

rösség ömlött el s ha meg nem fogom, hát elvágódik a padlón.

Egy negyedóra mulva együtt robogtunk a törvénytársi épület felé. Mire oda értünk, csaknem egészen megnyugodott. A fejét a mellére horgasztotta és némán, meredt szemekkel bámult maga elé. Csak egy ízben mormogott valamit az ártatlanságáról, de a mikor a hideg arcomra esett tévelgő tekintete, önként elhallgatott. Most már biztos őrizet alatt van s a bizonyítékok súlya alatt mihamar töredelmes vallomást fog tenni.

— Bravó Volbert, ezt jól csinálta — szólt a tanácsos — az elismerés nem fog elmaradni. Hanem szegény Bunkánra nagy csapás lesz ez. Már valószínűleg értesült a lapokból, bár azt hiszem, messze kóborol. Legalább azóta, hogy a szállóból elrohant, nem hallottam felőle.

Volbert egy fejjel magasabbnak látszott, mikor a rendőrség palotájából távozott.

★

A napilapok kivétel nélkül nagy szenzációval tárgyalták az újabb fordulatot. Egy gyilkos mindig érdekes és százszorosán az, ha egy művelt ember sülyed odáig. Mindenki tudott valami regényes részletet s a hol két ember összejött, siettek letárgyalni az esetet.

A rendőrtanácsos karszékében hátra dőlve

épen egy ujságból olvasgatta az ujságírói leleményességgel érdekesítővé varázsolt eset részleteit, a midőn a szolga egy táviratot hozott részére. Előbb még elolvasta a sikerült nyomozásról szóló cikket s csak azután nyúlt a táviratért.

«Sajó mérnök ártatlan.

Éjjeli gyorsvonattal hozom a gyilkost.

Bunkán»

— olvasta. Elolvasta még egyszer, azután még háromszor, hanem az csak következetesen egyformán hangzott. Forgatta jobbra, balra s ennek a lehetetlennek látszó dologból mindössze annyit tudott megérteni, hogy Fiumében lett feladva...

★

A tárgyalóterem zsufolásig megtelt közönséggel. A vádlottak padján két szuronyos hajdú között egy akrobatatermetű férfiú ült.

Mikor a tárgyalás elkezdődött, az elnök általános kérdéseire elmondta, hogy Ursini Péternek hívják, 33 éves, Firenzében született s foglalkozására nézve vasgyári felügyelő.

— Vádolva van azzal, hogy f. évi július hó 21-én éjjel az «Aranyas» szállóban H. Palmert meggyilkolta. Bűnösnek érzi-e magát ebben — kérdé az elnök.

A vádlott egy darabig hallgatott, úgy látszott,

hogy a gondolatait igyekezett rendezni. Aztán nyugodt, tompa hangon beszélni kezdett.

— Hát igen, bűnösnek érzem magamat, de áldom az istenemet, hogy meghallgatta az imámat. Elmondom én úgy a hogy volt; hozzá se teszek, el se veszek belőle; én nekem már nagyon mindegy, hogy mit csinálnak velem az urak. Meg vagyok én már úgyis régen halva és csak a boszú tartott fenn eddig.

A hangja észrevehetően ellágyult, a mint folytatá.

— Négy év előtt volt. A Palmer atyjának a gyárában felügyelő lettem. A saját erőmből vergődtem fel; nem segített senki, csak a jó isten. És egy pár hónap múlva a legboldogabb embere lettem volna a földnek, a mikor az a fiatal Palmer meggyilkolta a boldogságomat...

Rövid leszek; nagyon fáj nekem ez a visszaemlékezés. Érzem, hogy a vérem rá fut az agyvelőmre. De el akarom mondani. Hadd lássák az urak.

Nagyon szerettem azt a leányt. Szébb volt, mint a hogyan az angyalokat festik. Ő is szeretett. Nem volt senkije, a mikor a sorsunk összehozott. Én lettem az apja, a testvére, a mindensége. Ő meg imádkozott értem, a míg a jövőnkért fáradtam. Olyan ártatlan, olyan tiszta volt a lelke, mint a fehér virág...

— És az óriás alakja meggörnyedt a vissza-

emlékezés súlya alatt. A szeméből lassan alá-
gördült egy fényes könyecsepp. Hagyta végig
folyni az arczán és csak nagy sokára emelte fel
a bal kezét, hogy letörölje. Az a kéz csonka
volt. A mutató- és középujj töből hiányzott.

— Aztán — a hangja rekedt lett — aztán az
a nyomorult, a kinek a bűnéért most itt állok,
letörte az én virágomat. Máig sem tudom hogyan
volt, csak hogy mikor egy este hazatértem a
gyárból, az én Anikóm nem volt többé. Bele-
ölte magát a folyóba.

Az első pillanatban elbuktam, mint a kinek
taglóval a fejére ütnek.

De hát a fájdalom nem öli meg egyszerre az
embert.

Neki estem annak a vén banyának, a ki éve-
ken át ette a kenyeremet s a kinek gondjaira
volt bízva az én szegény madaram.

Mikor a torkán érezte az ujjaimat, mindent
kivallott. Mire bevégezte, már meg is fojtottam.

Egy lélegzetre fönt voltam a gyárban, a fő-
nököm lakásán. A fiatal Palmer a folyosón ész-
revett. Láta az arczomról, hogy miért jövök.
Feléje rohantam, de a nyomorult bevágta előt-
tem az ajtót és elreteszelte.

Négy ajtót zúztam be utána, de nem tudtam
elérni, mindig tovább és tovább menekült...
Akkor már csendőrökért futottak. Vak voltam,
egészen vak, azoknak is neki mentem. Lekasza-

bolták a két ujjamat, behasogatták a fejemet, a míg lebírtak. Aztán hat hétig nem tudtam magamról; úgy feküdtem a rabkórházban, mint egy halott s csak isten a tudója, hogyan gyógyultam fel.

Akkor aztán elítéltek három esztendőre... Napról-napra csak azért imádkoztam, hogy bele ne örüljek a kínomba...

És a végén lassan, lassan beletörődtem; szinte örültem is, hogy úgy volt. Annak az embernek kevés lett volna egyszerűen meghalni...

Halomszámra csináltam a papir skatulyákat, az eszemmel pedig a boszúmról gondolkoztam. Ráértem. Éjjel-nappal ez volt az eszembe.

Egy napon végre elbocsátottak. Kerestem az emberemet, de nem találtam.

Csak félév múlva akadtam rá Berlinben. Félt a szabadulásom perczétől, hát nem várta be otthon. Kétszer is láttam az utczán, de nem bántottam. Azontúl az árnyéka lettem. Pedig ő neki sehogy se volt inyére ez a dolog. Nagyon rajta volt, hogy nyomát veszítsem s egyik városból a másikba bujdosott. Úgy kerültünk ide is. Sokszor megölhettem volna, de vártam, míg ütni fog az órája. Arra vártam, hogy megszeressen valakit, úgy a hogyan én szerettem; hogy a mikor a legboldogabbnak érzi magát, akkor keljen meghalnia.

— Ne integessen a fejével, ügyvéd úr; én rám nézve már semmi sem rossz.

Három hónapig voltunk itt és én minden lépését tudtam.

Nagyon vigyázott magára és csak valami Schreiber nevű családhoz járt s ott szerelmes lett a házi kisasszonyba.

Mikor bizonyos lettem benne, irtam neki egy levelet s mikor távol volt hazulról, becsempésztem az asztalára.

Csupán két szó volt a levélben. Csupán csak kettő. Hanem ő nagyon megértette. A folytonos aggodalom mindig ott ült a képén s egészen komorrá tette. Talán menekült is volna, hanem a szive visszatartotta. Időnkint küldözgettem neki egy-egy levelet, olyant mint az elsőt. A miatt még csak a hatósághoz sem fordulhatott. Mikor ilyen levelet kapott, egész éjjel sétált a szobájában; azt hiszem, félt lefeküdni, vagy tán a lelkiismeret bántotta. Én a tudta nélkül vele virrasztottam a mellette levő szobában, melyet azóta, hogy ő a szállóban lakott, senkinek ki nem adtak. Volt hozzá kulcsom, akkor juthattam a közelébe, a mikor akartam. A vékony falon áthallatszott a sóhajtása s mikor lefeküdt, a recsegésből megállapítottam az ágya fekvését.

Nagy gyönyörűségem telt a kínzásában. És talán még most is élne, ha közbe nem jön valami.

Az utolsó napján felment Schreiberékhoz. Én a ház körül ólálkodtam, mert soha egy pillanatra se szerettem magára hagyni, mindig a

nyomában voltam, bár ő csak sejtette, mert ha nem akartam, soha se tudott észre venni. A mikor lejött a lépcsőn, már este volt.

És ott a lépcsőházban összeakadt egy fiatal emberrel, a ki tulajdonképen jegyese volt annak a leánynak, a kit megszeretett. Nem kimélték egymást s mikor elváltak, bizonyos voltam benne, hogy másnap verekszenek. Megijedtem, mert féltettem az életét, a melylyel pedig kizárólag én nekem tartozott. Aztán meg sajnáltam volna azt a másikat, ha baja történne.

Gyorsam határoztam. A sorsa végre is az, hogy megöljem, — gondoltam — miért ne ma, ha még jót is tehetek vele egy embernek, a ki szereti a menyasszonyát.

Husz percz mulva a szálloda szobájában voltam. Mindig csodálkoztam, hogy olyan észrevétlenül tudtam bejutni.

Elhúztam a fal mellől a bútorokat, a mik utamban állottak s azon a részen, hol az ágyát sejtettem, a késem segélyével gyorsan kiszedtem az egy sor téglából álló falat. Hamarosan olyan rés támadt, a melyen kényelmesen át bujhattam.

Az idő nagyon lassan telt a várakozásban. A tagjaim szinte elzsibbadtak a hosszú guggolástól. Tizenkét óra is elmulhatott, a mikor hallottam, hogy a kulcsot megfordítja a zárban.

Ő gyertyát gyújtott s ennek a vibráló fényénél hosszú ideig nézegettem a lábait a nyíláson

át, a mint nagy léptekkel föl-alá járt. Már azt hittem, hogy le sem fog feküdni.

Egyszerre azonban vetkőződni kezdett. A mikor lefeküdt, a gyertyát égve hagyta. Úgy látszott, hogy nem akart elaludni. Lehet, hogy megérezte az utolsó óráját. Az ágy minduntalan recsegett, a mint hánykolódott benne. Hallgattam a vergődését, de azt az embert nem tudtam megsajnálani.

Alul a kávéházban nagy dübörgéssel egymás után eresztgették le a vasredőnyöket.

A míg a zörgés tartott, átmásztam a fal nyílásán.

Négy kézláb csúsztam el az ágy alatt. Felálltam. A csontjaim ropogtak bele. A másik pillanatban észrevett.

Nem sikoltott — csak elsápadt.

A borzalom lenyűgözte a tagjait és moczczani se tudott. Csak a szemei meredtek rám rémületesen. Mikor a késre esett a pillantása, melyet a kezemben tartottam, fel akart ülni, de visszahanyatlott. Az arcza már nem volt emberi. Torokon ragadtam és kirántottam az ágyból.

Behunytam a szememet, hogy ne lássam és beszélni kezdtem hozzá, úgy a hogyan kigondoltam a börtön fekete éjszakáiban, hogy még élve érezze át a pokol minden kínját, a mint én is átéreztem miatta. De nem birtam.

— Nem birtam... Olyan udok, olyan csúf volt

az arcza, mint egy ördögé... Beledöftem késemet a mellébe. Rúgott, vonaglott és az arczomba kapott, de csak hörögni tudott. Egy rántással arczczal a padlóra fordítottam...

— Itt a beszélő megállt. A teste összerázkódott és jó idő eltelt a míg folytatá.

— Kifújtam a gyertyát. A függönyökön át láttam, hogy oda künn már világosodik. Visszabújtam a nyíláson át a másik szobába s mikor a főkaput reggel kinyitották, kisurrantam.

Mire Fiuméba értem, az ujságok már tele voltak az esettel. Ott meg akartam várni, hogy mi fog történni.

Hanem ez az úr — a bejárat felőli oszlopnál álló Bunkánra mutatott — nyomomba ért. Mondhatom, hogy nagyon ügyesen csinálta, hát rossz néven se vehetem tőle.

Nincs tovább!

Elhallgatott; csak most tünt föl, minő halálos csend volt a teremben.

Öreg este lett, mire véget ért a tárgyalás. A hallgatóság nagy csapatokban hagyta el a törvénszék épületét, útközben hangosan vitatva a hallottakat.

Bunkán a rendőrtanácsos kíséretében egy mellékajtón át távozott. Egy darabig szótlanul mentek egymás mellett, végre a rendőrtanácsos megszólalt.

— Hm. Különös. Egy egész regény ez az

eset — mormolá mintegy maga elé. — És lássa Bunkán — fordult a rendőrtiszthez, a mire tulajdonképen leginkább kíváncsi voltam, azt most még kevésbbé tudom magamnak elképzelni, mint a tárgyalás előtt. Őszintén szólva nem értem, honnan a manóból sütötte ki ennek az embernek a személyleírását, a mit azonnal a helyszini szemlénél olyan hihetetlenül pontosan elmondott, mikor egyáltalán soha sem látta az életben.

— Pedig sokkal egyszerűbb a dolog, mint a minőnek az első pillanatban látszik, — válaszolá Bunkán szerényen.

— Egyszerű, a kinek egyszerű — szólt türelmetlenül a tanácsos; önnek talán egyszerű a dolog, de higgye el barátom, hogy másnak egyenesen megfoghatatlan.

Honnan tudta, hogy a gyilkosnak a mutató-és középujja hiányzik, hozzá meg épen, hogy a balkezéről.

— A nyomokból, mindent a nyomokból — mondá Bunkán — azok világosan beszéltek, csak le kellett olvasnom róluk.

— Hogyan? a nyomokból? de hiszen én semmit sem láttam, a miből következtethettem volna, úgy ezen körülményre, valamint hogy az illetőnek magas, nagyon erős olasz munkás embernek kellett lennie hosszú szőke bajuszszal, a mint ön őt már akkor leírta.

— Ismétlem, hogy ezt is csak a nyomokból láttam. Nincs az a bűntett, a melynél a tettes legalább részben hátra nem hagyná a fotográfiáját. Csakhogy az mindig az illető ügyességétől függ, de ha még oly ügyes is, valami csekélység mindig elkerüli a figyelmét. Természetesen most már az a fődolog, hogy a nyomozó meg tudja-e látni azokat a jeleket, a melyek beszélni tudnak a gazdájukról, vagy sem. Ha megtalálja, akkor egyszerűen leolvassa őket, a melyeken rendszerint az egész történet meg van írva.

Nem, tagadom, hogy a valódi jelek megtalálása a legnehezebb, mert azok többnyire a legkevésbé szembeötlők s vajmi ritkán vannak meg ott, a hol látni és megtalálni szeretnők.

De hogy egészen világosan beszéljek, ennél az esetnél például [a meggyilkolt hulláján csupán azt lehetet látni, hogy a halál nagyon fájdalmas lehetett, vagyis hogy a testi fájdalomhoz a lélek nagymérvű szenvedése is hozzájárult. Ebből azonban a legélesebb következtetéssel is csak nagyon merész és épenséggel bizonytalan feltevással lehetne azt kihozni, a mit most már jól tudunk, hogy a meggyilkolt iszonyodott gyilkosa arcától, egy régibb keletű gyűlölségnél fogva.

Ilyesmire építeni szilárdan nem lehet, épen azért más irányban iparkodtam a jeleimet fölfedezni.

A szomszédaszobából beszolgaló nyílás csaknem a padló színvonalán feküdt, tehát a gyikos azon keresztül csakis négykézláb jöhetett keresztül. Én hát utána csináltam ezt a műveletet. Az ágyak alatt a legtisztább szobákban is mindig van egy bizonyos, finom porréteg, mely, ha azt valaki különösen meztelen kézzel érinti, pompásan megőrzi a lenyomatot. Ezen esetnél a fal áttörése következtében meg épenséggel vastag porréteg lepte el a padlót s a lenyomatok tisztán meglátszottak. Ott a padló sötétebb és sokkal fényesebb volt, mint másutt s a mint oldalról vízszintes irányban a világosság-nak fordulva néztem, oly tisztán láttam, hogy akár le is rajzolhattam volna.

Itt találtam én rá az emberem kezére, széles ujjú, hatalmas kezekre s bár mászás közben térdével részben feltörölte őket, két helyen tisztán kivehettem, hogy a bal kéz két középső ujja soha sem érinti a padlót. Már pedig, ha valaki olyan állásban teljes súlyával a két kezére támaszkodik, akkor az összes ujjak feltétlenül érintik a padlót. De mivel az a két újj ismételt hiányzott a lenyomaton, fel kellett tennem, hogy a természetes kézen sincs meg.

A másik szobában még inkább megbizonyosodtam a feltevésem helyességéről. Ugyanis ott, a hol a nyílás törve volt, előzőleg rendes körülmények között egy nagy nehéz szekrény állott,

a mit a padlón volt éles körvonalak azonnal el-
 árultak. Az a szekrény pedig félre volt húzva,
 egészen természetellenes helyzetben a szoba kö-
 zepe felé fordítva. Azt a szoba gazdája semmi
 esetre sem állíthatta úgy, az kétséget kizárólag
 csakis a gyilkos toltá odább, mert arra a helyre
 szüksége volt. Annak a fényezett bútordarabnak
 a két lapján meg ismét feltűnt a széles nagy
 kéz jobb felől a maga vaskos teljességében; bal-
 ról azonban a széles tenyérből csak három ujj
 ágazott szét.

Ez már tiszta munka volt.

Akkor aztán a szekrénytologatást is utána
 akartam csinálni, hanem bizony alig-alig tud-
 tam azt csak megmozdítani. Hogy nagy testi
 erejű embernek kellett lennie annak, a ki ezt
 félre tette az útból — az csak természetes.

— Nagyszerűen természetes — szólt közbe a
 rendőrtanácsos.

— Az ember nem is hinné, hogy egy érthe-
 tetlennek látszó dolog ily egyszerű legyen.

— A lépések hosszából — mondá Bunkán —
 hozzávetőleg eléggé biztosan következtethetünk
 az ember magasságára, feltéve természetesen,
 hogy az illető készakarva nem tesz nagyobb
 vagy apróbb lépéseket, mint a minő testalkata
 arányának megfelel.

Már pedig ennél az esetről bizton kizártnak
 lehetett venni, hogy a gyilkos, mikor a súlyos

szekrény eltávolításával volt elfoglalva, a lépéseinek a hosszára figyelt volna, annál is inkább, mert eszébe se juthatott, hogy nyomai a sima padlón fölfedezhetők lesznek. Én pedig a méreteimet ott eszközöltem, mert az által, hogy nagy súlyt emelt, a czipősarok apró szögei mélyebben nyomódtak a padlóba s a szétvetett lábak közötti távolság magas emberre vallottak.

A szőke bajusz meg tulajdonképen az első adatom volt, a mit az ismeretlenről megtudtam, mert, mikor a meggyilkolt görcsbe szorult öklét nézegettem, azonnal észrevettem, hogy az egyik köröm alá hosszú, csavarszerű szőke szőrszál van beékelve. Az meg régi dolog, hogy a gyakorlott szem első tekintetre könnyen felismerheti, hogy a szőrszál az emberi fej melyik részéről származik.

A meggyilkolt fekete bajusza és hajzata a tévedés lehetőségét teljesen kizárta.

Végül a jobb kéz aránytalan fejlettsége, a széles ujjak nyoma, nehéz munkáskézre vallottak.

A mi még ezek után hátra van, vagyis, hogy a tettes valami olasz ember lehetett s hogy már hosszabb idő óta lesett áldozatára, azt az olasz nyelvű titokzatos levél minden szónál világosabban magyarázza s épen e miatt kutattam át a vendégkönyvet, mert ezekből kifolyólag csaknem biztosra vettem, hogy az illető, mielőtt a bűntettet végrehajtotta, előbb okvetlen tanulmá-

nyozta a helyet, mire alkalma csakis úgy lehetett, hogy egy ideig azon emelet valamelyik száma alatt lakhatott.

És mint a végeredményből láttuk, ez a feltevés is helyes volt, csak hogy az illető alattomban tartózkodott időnkint a szálló egyik szobájában s így a vendégkönyv nem adhatott róla fölvilágosítást.

S végre, mert a meggyilkolt is olaszországi ember volt ép úgy mint a minőnek a gyilkost képzeltem, a boszúgyilkosság valószínű oka a multba nyúlt vissza. Ezért első sorban is táviroztam Firenzébe s részletesen tudakozódtam Palmer multjáról s mivel a válaszban Ursini négy év előtti merénylete is jelezve volt s ennek az embernek onnan vett személyleirása az én adataimmal hajszálra egyeztek, egyenesen a hazája felé vettem az utamat.

Utközben aztán itt is, ott is látták az emberemet, a míg végre Fiumében ráakadtam.

— Igen, igen, és én kalapot emelek az ilyen eredmény előtt, Bunkán. Fogadja az elismerésemet és a csodálatomat — szólt a rendőrtanácsos s kezét nyujtá a rendőrtisztnek, melyet az szivélyesen megrázott.

— De most már igazán nem tartóztatom tovább; tudom, hogy türelmetlenül várják, — tevő hozzá mosolyogva s miután újlag kezét nyujtá Bunkánnak — elváltak.

Bunkán sietve vágott át az utcán s mikor a lámpák alatt a szögleten befordult, a rendőrtanácsos utána nézett.

— No, nem megmondtam, hogy fene egy gyerek ez a Bunkán — dörmögé maga elé s lassú léptekkel haza felé tartott.
